

TULLI
TULL
CUSTOMS

TULLIN TALOUSARVIOESITYS VUODELLE 2021

17.4.2020

Talousarvioesitys 2021

12.28.10 Tullin tulot

Momentti on poistettu talousarviosta.

Talousarvioesitys 2021

12.28.92 Euroopan unionin perinteisten omien varojen kantopalkkiot

Momentille arvioidaan kertyvän 37 700 000 euroa.

Selvitysosa: Euroopan unionin neuvoston tekemän omien varojen päätöksen (2007/436/EY) mukaan jäsenvaltiot saavat unionin puolesta keräämiään tullituloja, maatalousmaksuja ja sokerimaksuja EU:lle tilittäessään vähentää kertyneistä tuloista 20 prosenttia jäsenvaltiolle aiheutuvien keruukustannusten kattamiseen.

Momentille tuloutetaan myös toisen jäsenvaltion Suomelle maksettavaksi sovittu osuus.

Brexitin mahdollista vaikutusta vuodelta 2021 kertyvän kantopalkkion määrään ei ole otettu huomioon.

2021 talousarvio	37 700 000
2020 talousarvio	37 700 000
2019 tilinpäätös	35 572 392

Talousarvioesitys 2021

28.01.29 Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisämenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 000 000 euroa (Tullin osuus).

2021 talousarvio	11 000 000 (Tullin osuus)
2020 talousarvio	11 000 000 (Tullin osuus)
2019 tilinpäätös	9 437 211 (Tullin osuus)

Talousarvioesitys 2021

28.10.63 Takaisin maksettavat verot (arviomääräraha)

28.10.63.2 Tulli

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa (Tullin osuus).

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) veron takaisin maksamiseen tapauksissa, joissa maksuvelvollinen on sosiaalisista tai muista veronhuojennussäännöksissä taikka verosopimuksissa tarkoitetuista syistä valtiovarainministeriön, verohallinnon tai Tullin päätöksen nojalla oikeutettu saamaan takaisin jo maksetun veron,
- 2) tuomioistuimen päätöksellä palautettavaksi määrättyjen verojen, korkojen ja oikeudenkäyntikulujen maksamiseen tapauksissa, joissa vastaavaa tulo- tai muuta momenttia ei ole käytettävissä.
- 3) EU:lle korvattavien perimättä jääneiden tullien ja niistä aiheutuvien korko- ja muiden kulujen maksamiseen.
- 4) Valtion maksettavaksi tuomittujen ELV-vahingonkorvausten maksamiseen viivästyskorkeineen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

2021 talousarvio	1 000 000 (Tullin osuus)
2020 talousarvio	1 000 000 (Tullin osuus)
2019 tilinpäätös	37 465 (Tullin osuus)

Talousarvioesitys 2021

28.10.95.1 Verotukseen liittyvät korkomenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 200 000 euroa (Tullin osuus).

Määrärahaa saa käyttää verotukseen liittyvien korkomenojen maksamiseen. Korkomenot perustuvat seuraaviin säädöksiin:

- 1) verontilityslaki (532/1998),
- 2) veronkantolain 27 b § ja siihen liittyvä voimaantulosäännös (568/2004),
- 3) autoverolain 65 § (1482/1994),
- 4) valmisteverotuslain 49 §:n 1 momentti (182/2010),
- 5) tullilain 39 §:n 2 momentti (1258/2009),
- 6) arvonlisäverolain 101 §:n 2 momentti (1486/1994).

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

2021 talousarvio	200 000 (Tullin osuus)
2020 talousarvio	200 000 (Tullin osuus)
2019 tilinpäätös	38 269 (Tullin osuus)

Talousarvioesitys 2021 (28.10.02 peruslaskelma)

Peruslaskelma on VM:n ohjeen VN/888/2020-VM-1 mukaan laadittu voimassa olevan vuosien 2021 – 2023 JTS-päätöksen mukaisesti.

28.10. Verotus ja tullitoimi (yhteinen osa Verohallinnolle ja Tullille)

Selvitysosa: Tulli edistää tavarakaupan sujuvuutta ja varmistaa sen oikeellisuuden, kantaa tehokkaasti tullit ja muut maahantuonnin yhteydessä kerättävät verot, tarjoaa palveluitaan asiakaslähtöisesti ja suojaa yhteiskuntaa, ympäristöä ja kansalaisia.

Toimialan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat tavoitteet

- Verotulojen tehokas kertymä turvataan edistämällä veronmaksuynönteisyyttä, antamalla ennakoivaa ohjausta ja hoitamalla verovalvonta uskottavasti
- Harmaan talouden torjuntaa tehostetaan ja verovajetta supistetaan kehittämällä verotustoimintoja, tehostamalla valvontaa ja parantamalla yhteistyötä viranomaisten välillä
- Verotuksen ja tullitoimen asiointipalvelut ovat asiakaslähtöisiä, nopeita ja edullisia
- Yhteiskuntaa suojataan varmistamalla tavaraturvallisuus ja torjumalla rajat ylittävää rikollisuutta.

28.10.02 Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 165 329 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös.

- 1) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin
- 2) vahinkoa vastaavan korvauksen maksamiseen niille, joilta 1.5.2016 lukien on peritty virheellisen valuuttakurssimuunnon vuoksi liikaa tullimaksuja ja jotka EU:n tullikoodeksin määräaikaisten soveltamisen johdosta eivät muutoin saa liikaa perittyä määrää palautuksina.

Valtuus: Vuonna 2020 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyn tullausjärjestelmän valmisohjelmistohankintaan myönnetyn tilausvaltuuden käyttämättä olevaa määrää vastaavasti tämän valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Selvitysosa:

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2019 toteuma	2020 tavoite	2021 tavoite
Palvelukyky ja laatu			
Asiakastytyväisyys tulliselvityksessä vähintään (asteikko 1-5)	4,11	ei mitata	4
Oikaistujen päätösten osuus tuontiverotuksessa enintään (%)	1,5	2,2	2,2
Tullirikosten selvittämistaso vähintään (%)	95,4	89	89
Takaisin saatu rikoshyöty vähintään (miljoonaa euroa)	20,5	18	18
Elintarvike- ja kulutustavaravalvonnan osuvuus vähintään (%)	21,6	23	23
Verojäämä enintään (%) ¹⁾	0,4	2,0	2,0
Henkilöstövoimavarat			
Henkilötyövuodet (peruslaskelman mukaiset) ²⁾	1 868	1 920	1 920
Sairauspoissaolot enintään (pv/htv)	13,2	10	13
Työtytyväisyysindeksi vähintään (asteikko 1-5, VM Baro)	ei mitattu	3,43	3,43

1) Verojäämien odotetaan kasvavan, sillä epäsuoruuksien mukaisen toimijoiden osuus Tullin tuontiverojen kannosta kasvaa suurten toimijoiden siirryttyä Verohallinnon asiakkaiksi.

2) Ilman ylityitä ja varallaoloa. Vuodelle 2020 on lisätty 60 htv Brexitin vaikutuksena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	168 586	191 852	176 875
Bruttotulot	2 226	7 867	5 460
Nettomenot	166 360	183 985	171 415
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	30 097	31 905	14 019
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	31 905	14 019	7 932

Momentille yhdistettiin vuoden 2018 alusta aiempi momentti 12.28.10 Tullin tulot, jonne kirjattiin Tullin maksullisen toiminnan tulot. Osa tullilaitoksen julkisoikeudellisista suoritteista myydään kohtuusyistä omakustannushintaa alhaisemmalla hinnalla. Ko. suoritteet ovat:

- tietyt ennakkoratkaisut
- tietyt rekisteröintiä koskevat päätökset ja
- pienille tuontierille asetetut valvonta- ja tutkimusmaksut.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Viidennen rahanpesudirektiivin mukainen pankki- ja maksutilien rekisteri (v. 2020 rahoitus)	-846 000
Viidennen rahanpesudirektiivin mukainen pankki- ja maksutilien rekisteri (v. 2021 rahoitus)	1 180 000
Verohallinnon lainan palautuksen kehyskorjaus	-2 000 000
ENI CBC hankkeen omarahoitusosuus (v. 2020 rahoitus)	-843 000
ENI CBC hankkeen omarahoitusosuus (v. 2021 rahoitus)	762 000
Arvonlisäverodirektiivin muutos, ICT-kapasiteetin lisääminen v. 2021 lukien	3 000 000
Tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistus (v. 2020 rahoitus)	-10 830 000
Tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistus (v. 2021 rahoitus)	7 780 000
Norjan rajan vastaisten toimipaikkojen perusparannus (v. 2020 rahoitus)	-278 000
Rajajoosepin rajanylityspaikan perusparannus (v. 2020 rahoitus)	-259 000
Vetohankkeen siirtymäkauden ylläpito (v. 2020 rahoitus)	-700 000
Muut aiemmat muutokset	2 264 000
Yhteensä	-770 000

2021 talousarvio 165 329 000

2020 talousarvio 166 099 000

2018 tilinpäätös 166 360 245

Talousarvioesitys 2021 (28.10.02 kehittämissuunnitelma)

28.10.02 Tullin toimintamenot (*siirtomääräraha 2 v*)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 166 599 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös.

- 1) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin
- 2) vahinkoa vastaavan korvauksen maksamiseen niille, joilta 1.5.2016 lukien on peritty virheellisen valuuttakurssimuunnon vuoksi liikaa tullimaksuja ja jotka EU:n tullikoodeksin määräaikojen soveltamisen johdosta eivät muutoin saa liikaa perittyä määrää palautuksina.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 1 800 000 euroa rikostorjunnan toimintaedellytysten turvaamiseen digitalisoituvassa toimintaympäristössä, 1 170 000 euroa TUVE-palveluiden vuotuisiin menoihin, 3 500 000 euroa arvonlisäverodirektiivin muutoksiin varautumiseen, 1 200 000 euroa tullivarmuuden kehittämiseen osana rajaturvallisuutta ja 6 400 000 euroa siirtona momentille 28.10.70 Tullin aineettomat käyttöomaisuusinvestoinnit (*siirtomääräraha 3 v.*).

2021 talousarvio	166 599 000
2020 talousarvio	166 099 000
2018 tilinpäätös	166 360 245

Talousarvioesitys 2021 (28.10.70 kehittämissuunnitelma)

28.10.70 Tullin aineettomat käyttöomaisuusinvestoinnit (*siirtomääräraha 3 v*)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 200 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 6 400 000 euroa siirtona momentilta 28.10.02 Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v.) ja 9 800 000 euroa tullausjärjestelmien kokonaisuudistuksen jatkamiseen.

Valtuus: Momentin perusteluja täydennetään siten, että EU-lähtöisiin tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen hankkeisiin saa sitoutua siten, että sitoumuksista aiheutuu, ottaen huomioon vuoden 2015 talousarviossa myönnetyn valtuuden aiheuttamat menot, valtiolle menoja enintään 116 300 000 euroa.

Selvitysosa: EU:n jäsenmaita sitovien tullilainsäädännön muutosten myötä Tulli käynnisti EU-lähtöisten tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen, jolle myönnettiin 54,2 miljoonan euron tilausvaltuus vuonna 2015 ja sitä vastaavat määrärahat vuosille 2016 – 2021. Aiemman valtuuden myöntämishetkenä voimassa olleiden EU:n päätösten mukaan tietojärjestelmien kaikki uudet toiminnot tuli ottaa käyttöön viimeistään vuoden 2020 lopulla. Sen jälkeen EU:n päätöksin on pidennetty käyttöönottojen siirtymäaikoja ja viimeisimmän Multi Annual Strategic Plan 2019 mukaan viimeisten käyttöönottojen tulee tapahtua vuoden 2025 loppuun mennessä. Samaan aikaan tietojärjestelmien vaatimukset ovat muuttuneet EU:n ja kansallisen lainsäädännön muutoksista johtuen ja osaa määrittelyistä yhä työstetään. Lisäksi on tullut toteutettavaksi ominaisuuksia ja toiminnallisuuksia, joista ei ollut tietoa aiempaa tilausvaltuutta hakiessa. Muutoksista johtuen tietojärjestelmätoimittajien resursseja sitoutuu hankkeisiin lähes kaksinkertaisen ajan alkuperäisiin suunnitelmiin verrattuna, tietojärjestelmien toimintoja on suunniteltava uudestaan muuttuneiden ja yhä määrittelyä odottavien toimintojen mukaisiksi, nykyisten tietojärjestelmien toiminnan turvaaminen siirtymäkauden ajan aiheuttaa ylimääräisiä ja uusiin tietojärjestelmiin nähden päällekkäisiä ylläpito- ja kehittämismenoja eikä nykyisiä tietojärjestelmiä voida ajaa alas suunnitellusti. Aiempaa tilausvaltuutta hakiessa ei osattu huomioida näin mittavan ja pitkäaikaisen kehittämiskokonaisuuden edellyttämiä infran, sidosjärjestelmien, kehitys- ja testiympäristöjen ja testausratkaisujen ja –automaation kokonaistarvetta ja kustannuksia. Monivuotisiin sopimuksiin sitoutuminen edellyttää käytettävissä olevaa tilausvaltuutta.

2021 talousarvio

16 200 000

Perustelumuistio 1: Kehittämissuunnitelma (28.10.02 Tullin toimintamenot)

Rikostorjunnan toimintaedellytysten varmistaminen digitalisoituvassa toimintaympäristössä

16.4.2020 virastoille toimitetussa kehyspäätöksessä vuosille 2021 – 2024 on hyväksytty 1 800 000 euron määrärahalisäys Tullin toimintamenoihin rikostorjunnan toimintaedellytysten turvaamiseksi digitalisoituvassa toimintaympäristössä. Tulli esittää 1 800 000 euron lisäämistä vuoden 2021 toimintameno määrärahoihinsa.

Julkisen hallinnon turvallisuusverkko (TUVE)

16.4.2020 virastoille toimitetussa kehyspäätöksessä vuosille 2021 – 2024 on hyväksytty 1 170 000 euron määrärahalisäys Tullin toimintamenoihin turvaamiseksi TUVE-verkon käyttöönottoon. Tulli esittää 1 170 000 euron lisäämistä vuoden 2021 toimintameno määrärahoihinsa.

Arvonlisäverodirektiivin muutoksen vaikutukset

Tulli esitti alun perin syksyllä 2018 kehusehdotuksessaan vuosille 2020 – 2023 määrärahoja alv-minimin poistumisen aiheuttamiin ict-menojen 2 730 000 euroa ja henkilötöiden määrän kasvuun 2 750 000 euroa vuodesta 2021 alkaen. Valtioneuvosto hyväksyi Tullille yhteensä 3 000 000 euroa vuodesta 2021 alkaen. Täydentävässä kehysesityksessään vuosille 2021 – 2024 Tulli esitti 3,5 miljoonan euron lisärahoitusta, joka ei mennyt läpi kehyskäsittelyssä.

Tullin nykyisen käsityksen mukaan jo myönnetty määräraha kuluu lähes täysin kasvaviin ict-menoihin eikä juurikaan mahdollista henkilöresurssien lisäämistä tulliselvitysprosessin kriittisiin vaiheisiin. Alv-minimin poistumisesta aiheutuvat riskit ovat kasvaneet loppusyksyn 2019 ja alkuvuoden 2020 aikana sitä mukaa, kun muutoksen vaikutukset ja niihin tarvittavat toimet ovat tarkentuneet. Tulli tarvitsee välttämättä esittämänsä määrärahat vuodesta 2021 alkaen, joten Tulli esittää alv-minimin poistumisesta johtuen jo myönnetyn 3 000 000 euron lisäksi 3 500 000 euron määrärahaa vuodesta 2021 alkaen.

Esityksen taustana on siis, että alv-minimin poistuminen vuoden 2021 alusta arvonlisäverodirektiivistä johtuen tulee kasvattamaan nykyistä vajaan miljoonan tuonti-ilmoituksen määrää valtavasti, Tullin ja Postin arvioiden mukaan 13 – 20 miljoonaan ilmoitukseen.

Tullille on myönnetty 54,2 m€ valtuus tietojärjestelmäudistukseen vuonna 2015 ja valtuutta vastaavat määrärahat on myönnetty vuosille 2016 - 2021. Tietojärjestelmäudistuksen suunnitelmat ja määräraha-arviot on tehty aikanaan 2013- 2014 silloisten tietojen pohjalta. Rahoituksen myöntämisen jälkeen EU-aikataulut ovat muuttuneet ja ALV-minimin poistuminen kuten Brexitkin ovat tulleet uutena tietona. Uusia tietojärjestelmiä suunniteltaessa ja haettaessa niille rahoitusta vuosina 2013 – 2014 ei ollut tiedossa, että tietojärjestelmien tulisi selvittää näin suurista volyyymeista eikä niihin sen vuoksi tiedetty silloin varautua.

Jos Tullin tietojärjestelmät eivät selviä kasvaneesta kuormituksesta niin sen seurauksena ulkomaankauppa häiriintyy. Ulkomaankaupan toimivuus on Suomen elinkeinoelämälle ja kansantaloudelle elintärkeää. Tullin on panostettava tietojärjestelmiensä toimivuuteen Tullin sisällä ja yhteistyökumppaneiden välillä, mitä tarvetta vielä korostaa koronaviruksen vuoksi jo valmiiksi häiriintynyt ulkomaankauppa.

ICT-menojen lisäksi Tulli arvioinut tarvitsevänsä vähintään 30 htv lisää tuonti-ilmoitusten käsittelyyn ja 12 htv asiakasneuvontaan viimeistään vuoden 2021 alusta lähtien. Lisäksi tullivalvontaa on vahvistettava 6 htv:lla tulliselvitykseen liittyvien tavaratarkastusten suorittamiseksi ja

ilmoitusmäärien kasvaessa operatiivisen riskianalyysin työmäärä kasvaa vähintään 4 htv:llä. Oletettavasti volyymin kasvu lisää selvittelyjä ja manuaalikäsitteilyjä myös reskontratoiminnossa, missä lisätarpeen arvioidaan olevan ainakin 2 htv.

On korostettava, että arvio tarvittavan lisähenkilöstön määrästä perustuu oletamaan, että uusien tietojärjestelmien kehittämistyössä onnistutaan automatisoimaan prosesseja ja vähentämään asiakkaiden tarvetta olla yhteydessä Tulliin sekä siirtämään nykyisiä manuaalista työpanosta vaativia toimia tehtäväksi järjestelmävusteisesti. Esimerkiksi 17 miljoonan tuonti-ilmoituksen käsittelyn edellyttämä henkilötöiden määrä olisi noin nelikymmenkertainen Tullin asiakaspalveluissa, jos 11 % asiakkaista, jotka ovat saaneet lähetyksensä tähän saakka ilman tulli-ilmoittamista, olisivat yhteydessä asiakaspalveluihin. Sähköisessä palvelukeskuksessa henkilötöiden määrä olisi noin kaksikymmenkertainen nykyiseen noin 25 – 30 HTV:hen verrattuna, jos siellä käsittelyyn nousseiden tuonti-ilmoitusten prosenttisuhde ja käsittelyaika säilyisivät nykytasoisina. Näin voimakasta henkilömäärän kasvua ei voida toteuttaa, joten Tulli esittää varsin minimimääriä tässä vaiheessa.

Lisäksi vaikutukseltaan tuntemattomana tekijänä on asiakkaiden Suomi.fi –palvelun kautta suorittamien maksujen muuttuminen virastoille maksulliseksi vuoden 2020 alusta. Valtiokonttorin ilmoittama palvelumaksu per maksutapahtuma on tiettävästi jatkossa noin 0,3 € maksuaikakorttiprovision kanssa, joten nykyisillä Tullin verkkopalveluissaan käyttämän Suomi.fi –palvelun volyymeillä palvelumaksu olisi noin 120 000 euroa vuodessa. On erittäin hankala arvioida, kuinka suuri osa tulli-ilmoituksista ALV-minimin poistuttua maksettaisiin Suomi.fi- palvelun kautta: Jos Suomi.fi –palvelun kautta maksettaisiin esimerkiksi 10 000 000 tulli-ilmoituksen maksut niin palvelumaksu olisi noin 3 m€ vuodessa ja määrän ollessa 1 000 000 tulli-ilmoitusta palvelumaksu olisi 300 000 € vuodessa.

Tullivarmuuden kehittäminen osana rajaturvallisuutta

Digitalisoitumisesta johtuva datan määrän kasvu on johtanut siihen, että dataa ei pystytä käsittelemään pelkästään ihmisten toimesta. Vuoden 2021 alusta alv-alarajan poistaminen on ennakoitu kasvattavan valtavasti tulli-ilmoitusten määrää, jonka käsitteleminen nykyisillä menetelmillä ja resursseilla on mahdotonta. Tullissa on aloitettu koneoppimiseen perustuvia hankkeita kasvavan datamäärän hallitsemiseksi. Valtavan datamäärän käsittely analyysin keinoin ulkomaanliikenteen (sisä- ja ulkokauppa sekä matkustajaliikenne) osalta edellyttää nykyistä systemaattisempaa tiedonkeruuta ja poikkeamien tunnistamista toimenpiteiden kohdentamisen vaikuttavuuden varmistamiseksi.

Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa (muutokset voimaan 01.06.2019) antaa Tullille uutena oikeutena mahdollisuuden käsitellä teknisen valvonnan avulla saatua kuvamateriaalia myös biometrista tunnista varten. Tulli saa biometrisia tunnistetietoja paitsi rekisterikilpien ja konttien tunnistajien tunnistusjärjestelmän (LIPRE) kameroiden kautta myös matkustajaliikenteen teknisen valvonnan kautta. Poliisin vetämä KASTU-hanke on toteuttamassa kasvokuvien tunnistamiseen PTR-tietojärjestelmää, joka kattaa PTR-viranomaisten yhteiset tietolähteen/kamerajärjestelmät. Tämän lisäksi Tullin on rakennettava omien tietolähteidensä/kamerajärjestelmiensä osalta KASTUa vastaava järjestelmä, jossa voidaan hyväksikäyttää kaikki toimintaa tukevat datan lähteet.

Tämä kehittäminen vaatii asiantuntijakapasiteetin kasvattamista rekrytoimalla ja kouluttamalla sekä vuosittaisia uus- ja korvausinvestointeja moderniin teknologiaan. Etenkin biometriikan alueella kehitys on nopeaa, mikä tarkoittaa jatkuvaa vuosittaista panostusta nopeasti kehittyvään teknologiaan ja uudistamissyklin nopeuttamista verrattuna perinteiseen teknologiaan.

Tulli esittää 1 200 000 euroa lisättäväksi Tullin määrärahoihin tullivarmuuden kehittämiseksi osana rajaturvallisuutta.

Perustelumuistio 2: Kehittämissuunnitelma (28.10.70 Tullin aineettomat käyttöomaisuusinvestoinnit)

Tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistus

Vuosina 2013 – 2014 Tulli käynnisti hankkeen tulliselvitysjärjestelmien uudistamiseksi pohjautuen EU-lainsäädännön muutoksiin, jotka ovat jäsenmaita pakottavia ja joihin Suomi sitoutui lainsäädännön hyväksyessään. Tietojärjestelmien sisältämät toiminnot ja niiden käyttöönoton aikataulut ovat jäsenmaita sitovia. Kyse ei siten ollut lähtökohtaisesti tuottavuushankkeesta.

Tietojärjestelmä uudistuksen suunnitelmat ja määräraha-arviot tehtiin vuosina 2013 – 2014 silloisten tietojen pohjalta. Tullin asiantuntijoiden ja ict-toimittajien yhteistyössä laaditun sovellusten ja teknologioiden elinkaarianalyysin perusteella katsottiinärkevimmäksi yhteistyössä VM:n kanssa uusia vuosituhannen alussa käyttöön otetut tietojärjestelmät uusilla toiminnallisesti ja teknologisesti ajantasaisilla tietojärjestelmä ratkaisuuilla. Tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistus kävi läpi lakisääteisen VM:n hankearvioinnin ja sai etenemisluvan. Tullille myönnettiin 54,2 m€ valtuus tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistukseen vuonna 2015 ja valtuutta vastaavat määrärahat myönnettiin vuosille 2016 - 2021.

Tietojärjestelmä uudistukselle luotiin seurantaryhmä, jossa on mukana VM:n ja Tullin edustajat ja jonka tehtävänä on ohjata ja seurata kokonaisuudistuksen etenemistä. Seurantakokouksia on pidetty pääsääntöisesti kahdesti vuodessa ja niissä on raportoitu kokonaisuudistuksen edistyminen ja määrärahatoteumat sekä esitelty suunnitelmat tulevista tehtävistä kustannusarvioineen.

Aiempien rahoituspäätösten jälkeen on tapahtunut muutoksia, jotka vaikuttavat sekä aikatauluihin että kustannuksiin. Merkittävimpiä näistä ovat seuraavat.

- Aikatauluja on muutettu EU-päätöksin. Alun perin Multi Annual Strategic Plan (MASP 2016) velvoitti jäsenmaita ottamaan kaikki EU-lainsäädännön sisältämät toiminnot käyttöön vuoden 2020 loppuun mennessä. Useampien muutosten jälkeen nyt voimassa oleva MASP 2019 on lykännyt käyttöönottoja vaiheittain vuoden 2025 loppuun saakka. Kehittämisen ja käyttöönottojen aikajänne on kasvanut viidestä kymmeneen vuoteen. On mahdollista, että aikatauluja pidennetään jatkossakin. Aikataulujen näin merkittävä pidentyminen aiheuttaa lisäkustannuksia jo pelkästään siksi, koska ulkoisten toimittajien ja Tullin sisäiset kehittämisresurssit on sidottu hankkeisiin lähes kaksinkertaisen ajan alkuperäisiin suunnitelmiin verrattuna.
- Siirtymäkausi, jonka aikana ulkomaankaupan toimijat sekä Suomessa että muissa jäsenmaissa hyödyntävät Tullin vanhoja tietojärjestelmiä, on pidentynyt vuoden 2025 loppuun saakka. Vuosituhannen alun tietojärjestelmien elinkaaren jatkaminen näinkin pitkään edellyttää niiden tarvitsemien teknologioiden päivityksiä. Toiminnallisia muutoksia vanhoihin tietojärjestelmiin pyritään välttämään mutta siirtymäkauden pituudesta johtuen niitäkin tulee väistämättä tehtäväksi. Siirtymäkauden pidentämisestä aiheutuu merkittävää ylimääräistä ja päällekkäistä lisätyötä ja kustannuksia uusien tietojärjestelmien kehittämiseen nähden.
- Tullin omarahoitusosuudeksi määritettiin 16,1 m€ samalla, kun Tullille myönnettiin 54,2 m€:n valtuus ja sitä vastaavat määrärahat vuosille 2016 – 2021. Omarahoitusosuus oli tarkoitus kattaa pääosin silloisten järjestelmien käytöstä poistumisen tuomilla säästöillä. Siirtymäkauden pidentymisen vuoksi vanhoja tietojärjestelmiä ei voida ajaa alas ja niistä lasketut säästöt eivät toteudu suunnitellusti vaan siirtyvät merkittävästi eteenpäin jopa vuoteen 2026 saakka.
- EU:n lainsäädännöstä tulee lisää uusia tai muuttuvia vaatimuksia. Alkuperäisen valtuuden ja määrärahojen myöntämisen jälkeen muutoksia on tullut aikataulujen lisäksi myös tietojärjestelmien toimintoihin. EU-tasolla on määritelty uudestaan tai tarkemmin eri

toimintoja ja edelleenkin joidenkin toimintojen vaativuusmäärittelyt ovat yhä valmisteltavana. Vuoden 2021 alusta poistuvasta alv-minimistä aiheutuva tullii-ilmoitusten määrän valtava kasvu aiheuttaa tilatusta poikkeavia uudennlaisia teknisiä ratkaisuja, jotka aiheuttavat lisätyötä ja kustannuksia.

- Toteutettavaksi on tullut ominaisuuksia ja toiminnallisuuksia, joista ei ollut tietoa aiempaa tilausvaltuutta hakiessa, kuten tunnistautumiseen ja käyttövaltuushallintaan liittyvät eIDAS ja UUM/DS. Saavutettavuusdirektiivi ja sen perusteella vuonna 2019 voimaan tullut kansallinen laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta vaikuttaa tietojärjestelmien vaatimuksiin, kuten vuonna 2020 voimaan tullut tiedonhallintalakikin.

Tulli on suunnitellut tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen jatkovuosia ja tarvittavista tehtävistä arvioituine kustannuksineen on tehty asiantuntijoiden toimesta suunnitelmia vuoteen 2025 saakka. Tulli tulee esittämään kokonaisuudistukselle jatkorahoitusta vuosille 2022 – 2025 seuraavassa kehysesityksessään ensi syksynä.

Vuoden 2021 määrärahat

Tulli esittää, että tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistukselle myönnetty valtuus ja määrärahat siirretään momentilta 28.10.02 Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v.) uudelle momentille 28.10.70 Tullin aineettomat käyttöomaisuusinvestoinnit (siirtomääräraha 3 v.). Vuodelle 2021 on aiemmin hyväksytty 6 400 000 euron määräraha, jota Tulli esittää samalla siirrettäväksi momentille 28.10.70.

Tullin käsityksen mukaan merkitykseltään ja kokoluokaltaan näin suuren tietojärjestelmähankkeen rahoituksen eriyttäminen Tullin muista toimintamenoista tukee hankkeen rahoituksen läpinäkyvyyttä ja sen etenemisen raportointia. Samalla Tullin toimintamomentin 28.10.02 vuotuisten määrärahojen ja siirtyvien erien kokoluokkien hahmottaminen helpottuu muillekin kuin harvoille asiaan vihkiytyneille asiantuntijoille.

Nykyisten arvioiden mukaan tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen rahoitus loppuu kesken vuonna 2021. Tähän vuoteen saakka tilausvaltuutta vastaavat vuotuiset määrärahat ovat tulleet Tullin käyttöön etupainotteisesti suhteessa niiden käyttöön ja mm. viime vuoden vaihteessa niistä siirtyi tälle vuodelle 10,4 m€. Kuluvana vuonna määrärahojen käytöksi on arvioitu noin 18 m€ samalla, kun uutta määrärahaa on tälle vuodelle 8,8 m€, joten aiemmat siirtyvät erät tulevat lähestulkoon käytetyksi tänä vuonna.

Vuodelle 2021 myönnettiin alun perin tilausvaltuutta vasten määrärahoja 6 400 000€ ja lisäksi Tullin sisäiseen hanketyöhön 1 380 000 €.

Tulli esittää momenttimuutoksen lisäksi, että tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen jatkamiseksi määrärahoja lisätään 9 800 00 euroa vuodelle 2021.

	2021	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Tullin jatkuva ict-toiminta *)	31 326 000	31 326 000	31 326 000	31 326 000	31 326 000	156 630 000
EU-lähtöinen pakollinen kehittäminen	17 500 000	17 700 000	13 500 000	11 300 000	9 800 000	69 800 000
EU-lähtöinen pakollinen kehittäminen, lisätarve	9 800 000	17 700 000	13 500 000	11 300 000	9 800 000	62 100 000
Tullin sisäinen henkilötyö **)	3 000 000	3 000 000	3 000 000	2 500 000	2 000 000	13 500 000
Yhteensä	51 826 000	52 026 000	47 826 000	45 126 000	43 126 000	239 930 000
*) Jatkuvista ict-toiminnan kustannuksista Valtorille menevien korvausten osuus on noin 50% ja sopimustoimittajien ylläpidon ja kehittämisen osuus on noin 50%						
***) Asiantuntija-arvio 16.4.2020						